

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

LC ./ riksåklagaren ang. förverkande

(Svea hovrätts dom den 19 september 2016 i mål B 11114-15)

Riksåklagaren har förelagts att svara skriftligen på överklagandet.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund

En dator och en mobiltelefon togs i beslag sedan man hittat misstänkt barnpornografi lagrad i dem. Det påstått barnpornografiska materialet utgjordes av sammanlagt 25 bildfiler, varav 20 påträffades i datorn och fem i mobiltelefonen. Två av bildfilerna på datorn var kopior av bildfiler på mobiltelefonen. En förundersökning inleddes men lades senare ned. Därefter begärde åklagaren att datorn och mobiltelefonen skulle förverkas. Ågaren till föremålen hade vid det laget överlåtit dessa till LC, som motsatte sig ett förverkande. Tingsrätten beslutade i sin dom att föremålen skulle förverkas enligt lagen (1994:1478) om förverkande av barnpornografi (förverkandelagen). Hovrätten meddelade inte prövningstillstånd.

Efter att LC överklagat hovrättens beslut meddelade Högsta domstolen tillstånd till målets prövning i hovrätten med följande motivering. ”Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2014 s. 14 uttalat sig om 36 kap. brottsbalken och förverkandelagens tillämpningsområden m.m. Frågan om förutsättningarna för att besluta om förverkande även av dator och mobil som innehåller lagringsmedier med barnpornografi kräver emellertid ytterligare klarläggande i rättspraxis. Det får därför anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att LCs överklagande prövas av högre rätt.”

Hovrätten har genom den nu överklagade domen, efter att åklagaren i hovrätten inskränkt sin talan, förklarat den i beslag tagna mobiltelefon samt hårddisken i den i beslag tagna datorn förverkade. Hovrätten lämnade yrkandet om att datorn i övrigt ska förklaras förverkad utan bifall. Det beslaget hävdades därför.

Överklagandet till Högsta domstolen

LC yrkar att sju av bilderna (två kopior i datorn och fem original i mobilen) på hennes dotter TC inte ska bedömas som barnpornografi och att Högsta domstolen således ska ändra hovrättens dom och förklara att dessa inte ska förverkas.

När det gäller de övriga 18 bilderna som är aktuella i målet ifrågasätter hon inte att dessa är barnpornografiska och godtar att dessa förverkas.

Hon yrkar i första hand att förverkandet av de bilder som bedöms vara barnpornografiska ska ske genom radering av enstaka bilder och att datorn och mobiltelefonen därefter ska lämnas ut till henne, med övrigt material intakt.

Under alla förhållanden yrkas att det material som finns i datorn och mobilen och som inte bedöms vara barnpornografi, kopieras och utges till henne.

Slutligen yrkar hon att Högsta domstolen ska tillerkänna henne ersättning för de rättegångskostnader hon haft med anledning av hörandet av partssakkunnig i hovrätten.

De frågor som enligt hennes uppfattning är av intresse ur prejudikatsynpunkt är frågan om vad som gör en bild barnpornografisk och var gränsen går för det straffbara området, frågan om skälighetsbedömningen vid förverkande av informationsbärare, frågan om beslagsreglernas förhållande till reglerna om förverkande samt fråga om förbudet mot en extensiv tolkning av tvångsmedelsbestämmelser när det är till förmån för den tilltalade.

Målet i sak

På det underlag jag tagit del av instämmer jag i hovrättens bedömningar. Jag anser att hovrättens dom ska fastställas.

Prövningstillstånd

Av 54 kap. 10 § rättegångsbalken följer att prövningstillstånd får meddelas endast om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

För prejudikatdispens krävs att ett avgörande av Högsta domstolen får generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar.

Målet gäller förverkande av informationsbärare som innehåller barnpornografi. Högsta domstolen har i NJA 2014 s. 14 uttalat sig om 36 kap. brottsbalken och förverkandelagens tillämpningsområden m.m. Högsta domstolen har därvid uttalat att en barnpornografisk bild till sin karaktär är av sådant slag att den kan

komma till brottslig användning. Med de i det målet aktuella bilderna var omständigheterna dock sådana att de inte kunde befaras att dessa skulle komma till brottslig användning, varför förverkande enligt 36 kap. 3 § 1 brottsbalken inte kunde ske. Högsta domstolen uttalade därefter att förverkandelagen (som är subsidiär till brottsbalken) är tillämplig på lagringsmedel, såsom minneskort till mobiltelefon och hårddisk, som innehåller barnpornografi. Högsta domstolen förklarade med stöd av förverkandelagen att de aktuella informationsbärarna skulle förverkas.

När Högsta domstolen i det nu aktuella fallet meddelade tillstånd till målets prövning i hovrätten var det för att frågan om förutsättningarna att besluta om förverkande *även av* dator och en mobiltelefon som innehåller lagringsmedier med barnpornografi enligt Högsta domstolen krävde ytterligare klarläggande i praxis.

När målet prövades i hovrätten inskränkte dock åklagaren sin talan till att avse endast hårddisken i datorn. När det gäller mobiltelefonen anförde åklagaren att det i detta fall inte är tillräckligt att endast mobiltelefonens minneskort förverkas, eftersom mobiltelefonen även har ett internminne (dvs. lagringsmedium) som inte går att separera från mobiltelefonen (se hovrättens dom s 3). Jag kan mot denna bakgrund inte se att Högsta domstolen genom att pröva detta mål kan komma med ytterligare vägledning i frågan om förverkande av lagringsmedier innehållande barnpornografi.

LC, som gör gällande att vissa av de bilder hovrätten bedömt vara barnpornografiska inte är det, anser att Högsta domstolen bör pröva vad som gör en bild barnpornografisk. Det är dock ostridigt att såväl hårddisken som mobiltelefonen innehåller bilder som är barnpornografiska. Även om det skulle kunna finnas säkra raderingsmetoder, är en radering (vilket även förutsätter en fullständig genomgång av lagringsmedierna för att säkerställa att dessa inte innehåller ytterligare barnpornografiskt material) kostsam och tidskrävande. Att endast förverka de bilder som bedöms som barnpornografiska är enligt min uppfattning således inte något fullgott alternativ. Det saknas mot denna bakgrund anledning att i detta mål pröva frågan om vad som gör en bild barnpornografisk. Av samma skäl saknas enligt min uppfattning anledning att pröva hur förverkandereglerna förhåller sig till reglerna om beslag och förbudet mot extensiv tolkning av tvångsmedelsbestämmelser även när det kan vara till fördel för enskild part. Jag kan heller inte se att det i övrigt kan vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar förevarande mål.

Som hovrätten antecknat (domen s. 4) har LC möjlighet att framställa en begäran hos polisen om att utfå kopior av de filer från hårddisken och mobiltelefonen som innehåller lagligt material.

Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bevisning m.m.

Jag ber att få återkomma med utvecklande av grunderna för min talan, bevisuppgift samt med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet.

Kerstin Skarp

My Hedström

Kopia till

UC Stockholm

UC Malmö

Västerorts åklagarkammare i Stockholm (AM-160401-14)

Kammaråklagaren Alexandra Bittner

Kammaråklagaren Ulrika Rosén